

Rationalisering en optimalisering van de gemeentelijke structuren en hun rol in de energievoorziening

Inhoud

1. Achtergrond.....	1
1.1. De distributienetbeheerders	1
1.2. De Financieringsverenigingen	3
1.3. Intermixt en Inter-Regies.....	4
2. Regeerakkoord	5
3. Voorstel tot rationalisering en optimalisering	6
3.1. Voorstel distributienetbeheerders.....	6
3.2. Voorstel FIC's en overlegstructuren	7
4. Samenvatting rationalisering en optimalisering structuren.....	8
Schematische weergave voorstel.....	9
Bijlage 1 – Aandeelhouders Publigas.....	10
Bijlage 2 – Aandeelhouders Publi-T.....	11

1. Achtergrond

De gemeentebesturen hebben, vertrekkend van het gemeentelijk monopolie op nutsvoorzieningen, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden uitgebouwd die instaan voor de energie- (elektriciteit, gas en warmte) en kabeldistributie en voor participaties in de distributie- en transportnetten, de kabeldistributie en de productie van groene stroom.

1.1. De distributienetbeheerders

Een distributienetbeheerder (DNB) is eigenaar en beheerder van de distributienetten van elektriciteit en/of gas voor een geografisch afgebakend gebied. Dit beheer houdt zowel de uitbating, het onderhoud, de uitbreiding als de verbetering van het distributienet in.

Er werd historisch een onderscheid gemaakt tussen de 'zuivere' en de 'gemengde' DNB's. Bij de 'zuivere' distributienetbeheerders zijn de deelnemers enkel de gemeenten, terwijl in een 'gemengde' DNB's naast de gemeenten tot 2014 ook Electrabel aandelen bezat. Naar aanleiding van de uittreding van Electrabel uit de 'gemengde' sector is het onderscheid tussen 'zuivere' en 'gemengde' sector niet meer relevant.

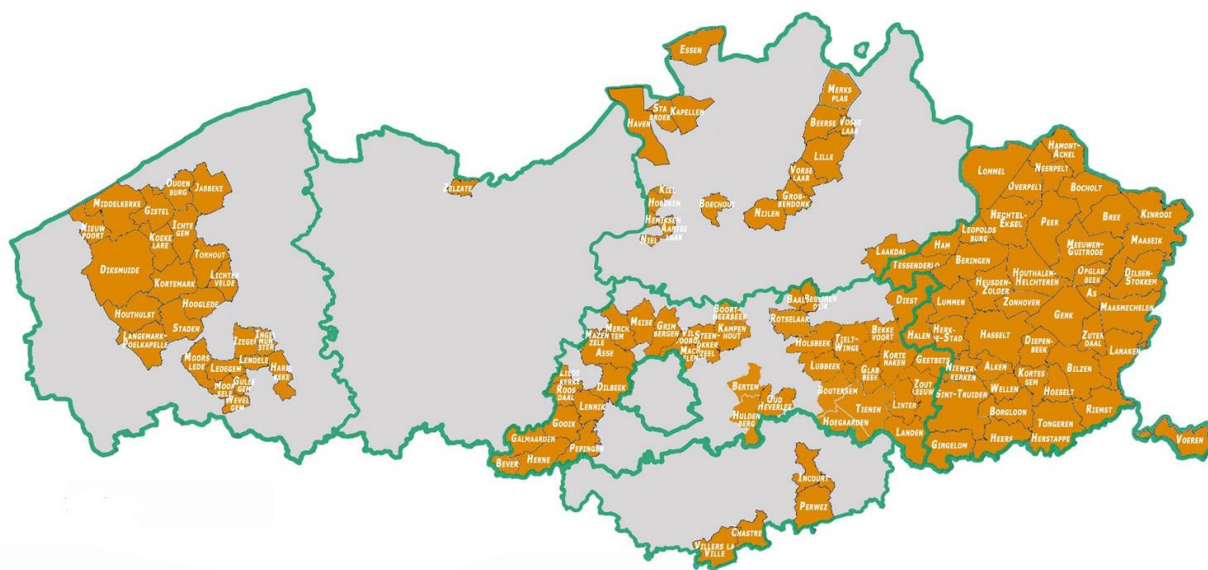
DNB's doen voor de exploitatie van het distributienet en voor de uitvoering van openbare dienstverplichtingen beroep op een werkmaatschappij, die een aparte rechtspersoon uitmaakt. Voor de 'gemengde' DNB's is de werkmaatschappij Eandis en voor de 'zuivere' DNB's is dat Infrac.

- Eandis: Gaselwest, Imewa, Imewo, Intergem, Iveka, Iverlek en Sibelgas. Eandis is actief op het vlak van elektriciteit en/of aardgas in 229 Vlaamse gemeenten.
- Infrac: PBE, Infrac West, Iveg en Inter-energa. Infrac is actief op het vlak van elektriciteit, aardgas, riolering en/of kabeldistributie in 126 Vlaamse gemeenten.

Figuur 1 : Huidige werkingsgebied van Eandis

Figuur 2 : Huidige werkingsgebied van Infrac

De huidige werkingsgebieden van Eandis en Infrac zijn geografisch niet homogeen afgebakend. Ze vormen een lappendeken met diverse eilanden van een beperkt aantal Vlaamse gemeenten. Daarnaast zijn momenteel in 14 gemeenten zowel Eandis als Infrac actief, bijvoorbeeld voor gas bij Eandis en voor elektriciteit bij Infrac, of met één deelgemeente bij Infrac en een andere bij Eandis.

Vaststellingen:

- Gemeentelijk monopolie nutsvoorzieningen elektriciteit en gas.
- Onderscheid 'zuivere' en 'gemengde' sector niet langer relevant.
- Geen homogene geografische afbakening.

1.2. De Financieringsverenigingen

De financieringsverenigingen (FIC's) zijn dienstverlenende intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Het gros van de FIC's binnen de 'gemengde' sector zijn midden jaren negentig op initiatief van de toenmalige 'gemengde' DNB's opgericht en dit in oorsprong om de Electrabel Customer Solutions (ECS) aandelen aan te houden en de standpunten van de openbare sector te coördineren en later ook om de participaties in transportnetbeheerders van energie (Fluxys, Elia) aan te houden. Dit doel werd later uitgebreid om in beperkte mate participaties in lokale groenestroomproductie te nemen en om te voorzien in de financieringsbehoefte van de aangesloten lokale besturen voor gemeentelijke investeringen (met borgstellingen).

Gelijktijdig met de uitkoop van Electrabel door de DNB's verkochten de FIC's in 2014 hun participatie in ECS, de commerciële entiteit van Electrabel. Ook de Telenet-participatie werd volledig afgebouwd.

De FIC's houden de verschillende participaties voor rekening van de deelnemende gemeenten aan waardoor de inkomsten zeer éénduidig toegewezen kunnen worden aan de individuele gemeenten en door middel van dividenden naar de gemeenten vloeien.

Figuur 3 : Overzicht van de aangehouden financiële activa (cijfers 2015)

	Publigas ¹	Publi-T ²	EGPF	W4F	Elia, engie Suez- Evir.	Diverse	Totaal
FIGGA	95.965.984	96.148.970	1.408.899	3.123.125	330.585	4.180.438	201.158.001
FINIWO	95.828.694	99.944.324	1.792.788			3.962.662	201.528.468
FINGEM	42.010.860	49.339.603	1.420.247	7.999.125	38.109.805		138.879.640
FINEA	90.474.369	46.694.356	963.512		308.688	6.316.460	144.757.385
IKA	124.934.257	71.881.706	1.571.492	9.498.125	3.567.269	8.408.149	219.860.998
FINILEK	92.533.725	83.612.800	1.133.915	3.701.620		176.778	181.158.838
Totaal	541.747.889	447.621.759	8.290.853	24.321.995	43.316.346	23.044.487	1.087.343.329

De FIC's hebben – FINIWO uitgezonderd – een tweeledige bestuursstructuur, die bestaat uit een beperkt directiecomité (DC) en een ruime raad van bestuur (RvB). Voor FINEA, IKA, FINILEK en FINGEM zijn alle gemeenten vertegenwoordigd in de RvB.

In FINIWO en FIGGA heeft men er voor geopteerd om niet alle gemeenten over een vertegenwoordiger in de RvB te laten beschikken, waarbij in FINIWO de gemeenten evenwel via de werking van de drie regionale adviescomités minstens één regionaal adviescomitélid hebben.

Ook de 'zuivere' sector maakt gebruik van financierings-en investeringsvehikels (FINEG, NUHMA, VEH, ...). Deze hebben niet de vorm aangenomen van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Deze hebben ook nooit de taak gehad de DNB's mee aan te sturen. Binnen de 'zuivere' sector werden in de schoot van SOCOFE (Wallonië) en VEH (Vlaanderen) externe partners, voornamelijk banken en

¹ Zie bijlage 1 –aandeelhoudersstructuur Publigas

² Zie bijlage 2 – aandeelhoudersstructuur Publi-T

verzekeraars, aangetrokken om mee de participaties in de transportnetten en (internationale) groenestroomproductie te financieren.

De participaties in Publi-T en Publigas worden binnen de ‘zuivere’ sector niet volledig aangehouden door de financierings- en investeringsvehikels, in een één op één relatie met de lokale besturen. De aandelen in Publigas zitten grosso modo in de VEH. De aandelen in Publi-T worden aangehouden door de ‘zuivere’ DNB’s, de VEH en enkele lokale besturen.³

Vaststellingen:

- **Participaties in Publi-T en Publigas voor 1.000.000.000 euro bij de ‘gemengde’ sector door FIC’s, die onderworpen zijn aan het decreet intergemeentelijke samenwerking. Bij de ‘zuivere’ sector worden de participaties Publi-T aangehouden door de DNB’s, de VEH en lokale besturen, en de participaties Publigas in hoofdzaak door de VEH.**
- **Bij de ‘gemengde’ sector beperken de overige participaties zich tot lokale groenestroomprojecten. Binnen de ‘zuivere’ sector zijn er naast investeringen in lokale groenestroomprojecten eveneens investeringen in internationale ondernemingen.**
- **In tegenstelling tot de ‘zuivere’ sector, is er in de ‘gemengde’ sector voor de FIC’s een ver doorgedreven één op één relatie met de DNB’s en met de lokale besturen.**

1.3. Intermixt en Inter-Regies

Voor de ‘gemengde’ FIC’s werd een werking uitgebouwd in de schoot van de stichting van openbaar nut Intermixt die de boekhouding en secretariaat en de aanlevering van expertise verzorgt van de Vlaamse financieringsverenigingen en in samenspraak met de ‘zuivere’ sector ook van Publigas en Publi-T. Hierdoor beschikt men over een (Vlaams) kenniscentrum.

De stichting van openbaar nut Intermixt wordt bestuurd door een RvB die thans bestaat uit 24 leden. De RvB is samengesteld uit 9 Vlaamse leden (VGRI), 6 Waalse leden (WGRI), 3 Brusselse leden (BGRI) en 6 gecoöpteerde leden.

Deze RvB beschikt over de meest uitgebreide bevoegdheden voor het besturen en de beschikking over de goederen en de zaken van de stichting. Tevens bepaalt de RvB het personeelskader, benoemt en ontslaat het personeel en stelt eveneens het geldelijk en administratief personeelsstatuut vast. De werking van Intermixt, historisch het overlegplatform en kenniscentrum van de gemengde sector, beperkt zich op federaal niveau tot overleg op Belgisch niveau met betrekking tot Eandis, ORES en BNO, en de participaties van de financieringsverenigingen in Publi-T en Publigas. Intermixt federaal heeft quasi geen rol meer op het vlak van overleg tussen de FIC’s, gelet op o.a. de beslissing van de Waalse FIC’s om via FIE IPFW hun overleg buiten Intermixt te laten verlopen. Bovendien hebben de FIC’s er eind 2015 voor geopteerd om hun samenwerking weliswaar nog via Intermixt te laten verlopen doch voor een betere kostenopsplitsing beslisten de kostendelende vereniging Intermixt op te richten.

De beleidsmateries die ingevolge de staatshervorming tot de gewestelijke bevoegdheden behoren worden besproken in de gewestelijk raden, in Vlaanderen in de VGRI. Ook voor deze materies heeft Intermixt federaal geen rol meer te vervullen. De VGRI bestaat uit 27 leden, en is statutair

³ Zie bijlage 1 en 2

samengesteld uit de (onder)voorzitters van de DNB's en van de FIC's en de (onder)voorzitter(s) van Eandis. De VGRI heeft ervoor geopteerd om in haar schoot een Vlaams Bureau (VGBI) bestaande uit 16 leden in te richten. Ook wordt het federaal overleg voorbereid vanuit de VGRI en VGBI.

De 'zuivere' intercommunales verenigden zich in Inter-Regies cvba. De nationale werking is eerder beperkt aangezien er geen noodzaak was een tegengewicht te vormen of expertise op te bouwen ten opzichte van een private partner (cfr. Electrabel). Inter-Regies coördineert op Belgisch niveau de Europese vertegenwoordiging en belangenbehartiging in het kader van distributienetbeheer.

Vaststellingen:

- **Rol Intermixt federaal volledig uitgehold door toename belang Vlaamse gewestelijke raad en oprichting kostendelende vereniging.**
- **Inter-Regies coördineert enkel de Europese vertegenwoordiging en belangenbehartiging in het kader van distributienetbeheer.**

2. Regeerakkoord

In het Regeerakkoord van de Vlaamse regering 2014-2019 staat het volgende m.b.t. de hervorming van het energielandschap: *"We voorzien een verdere stroomlijning van de structuren van het distributienetbeheer in Vlaanderen en stimuleren een verdere integratie binnen de werkmatschappijen. We hebben geen bezwaar indien de gemeenten opteren voor het behoud van de twee grote distributiewerkmaatschappijen omdat ze elkaar stimuleren tot efficiëntie"*.

Argumenten die gebruikt worden in de discussie over de verdere stroomlijning van de structuren van het distributienetbeheer zijn meer transparante en eenvoudigere structuren, verhoging van de kostenefficiëntie en vermindering van het aantal mandaten.

De intenties van de Vlaamse regering zijn niet beperkt tot de energiesector, maar hebben betrekking op alle leidinggebonden nutssectoren: *"In overleg met de gemeenten ontwikkelen we vanuit een streven naar efficiëntiewinst en coherenter beleid op het openbaar domein, een geïntegreerde visie op de leidinggebonden nutssectoren (gas, elektriciteit, water, eventueel ook kabel en riolering). We zoeken naar een gepaste bovengemeentelijke schaal om de gemeentelijke participaties in deze sectoren te bundelen"*.

Argumenten die gebruikt worden in de discussie over het versterken van de dynamiek van regiovorming zijn de vereenvoudiging van het landschap, de vermindering van het aantal structuren en de beperking van de bestuurlijke complexiteit.

Op initiatief van de Vlaamse regering werd een onderzoeksopdracht uitgevoerd om een geïntegreerde visie uit te werken op de leidinggebonden nutssectoren. Dit initiatief werd opgestart vanuit een streven naar efficiëntiewinsten, een versterking van de impact van de lokale besturen en een meer coherent beleid op het openbaar domein. Hieruit blijkt dat door de bundeling van leidinggebonden nutssectoren schaal- en synergievoordelen kunnen worden gerealiseerd. De integratie van verschillende sectoren in één bedrijf leidt per definitie tot een bestuurlijke vereenvoudiging.

3. Voorstel tot rationalisering en optimalisering

3.1. Voorstel distributienetbeheerders

Binnen de sector groeit het draagvlak om de versnippering van de infrastructuurgebieden aan te pakken en de werking van Eandis en Infrac naar mekaar toe te laten evolueren. Deze infrastructuurgebieden vormen idealiter regionale homogene aaneengesloten gebieden. Meer en meer groeit het besef dat deze uitdagingen wat betreft energie best door de werkmaatschappijen Eandis en Infrac samen worden aangepakt. De beslissing om samen te werken binnen Fluvius o.a. op het vlak van de slimme end-to-end ketting, past hier volledig in. Gelet op de maatschappelijke en politieke druk om de distributienettarieven te verlagen, zijn dubbele structuren, overheaddiensten en investeringen in systemen niet langer verantwoord. Om deze redenen is er een breed draagvlak om Eandis en Infrac op termijn te laten versmelten tot één sterke werkmaatschappij met behoud van regionale DNB's met hun eigen tarieven. Binnen deze DNB's worden dan alle assets (elektriciteit, aardgas, kabel én riolering) samengebracht. De centrale diensten worden verspreid over Vlaanderen over een aantal decentrale centra. De ambitie van deze unieke Vlaamse netwerkoperator moet erin bestaan om best-in-class te worden op Europees niveau.

Dit alles moet leiden tot een duidelijkere structuur, grotere efficiëntie en een daling van het aantal mandaten en structuren. De gemeentelijke verankering heeft geleid tot performante bedrijven. Het behoud van deze verankering in regionale DNB's moet ervoor zorgen dat de gemeentelijke betrokkenheid gegarandeerd blijft, waarbij men streeft naar de beste dienstverlening aan de beste prijs voor de burgers en ondernemingen, en met een minimum aan hinder.

Hierbij wordt vooral naar Antwerpen gekeken dat zowel bij Eandis als Infrac vennoot is. De verwachte oplossing, namelijk de installatie van een operationele dienst binnen Fluvius - de gezamenlijke werkvennootschap van Eandis en Infrac - voor de regio Antwerpen, kan de basis vormen voor en leiden tot een versnelling van de ontwikkeling van één werkmaatschappij waarbij de mogelijke schaalvoordelen maximaal gerealiseerd worden met de nodige aandacht voor regionale verschillen.

Er dient over gewaakt te worden dat alle besturen eenduidig en met een correcte weerspiegeling van hun belang kunnen deelnemen (bijvoorbeeld op basis van EAN's in combinatie met RAB), zo kunnen ook de onderliggende financiële belangen bewaakt worden.

In een volgende stap worden de overige leidinggebonden nutssectoren mee geïntegreerd in deze structuur, zijnde een Vlaamse werkmaatschappij en regionale distributienetbeheerders. Dit met het oog op het verder maximaliseren van de schaal- en synergievoordelen en een verdere afbouw van structuren en mandaten.

Voorstel

De energiedistributie in Vlaanderen blijft aangestuurd en in hoofdzaak gefinancierd door de gemeenten. Het onderscheid tussen intercommunales van de 'zuivere' en de 'gemengde' sector bouwen we af. De huidige gemeentelijke legislatuur moet verder gebruikt worden om Eandis en Infrac in elkaar te laten opgaan. Deze werkmaatschappij zal ten behoeve van haar DNB's, welke elk op zich regionale homogene aangesloten gebieden betreffen, alle bestaande dienstverlening (gas, elektriciteit, kabel distributie en rio) blijven aanbieden, waarbij:

- **Lokale verankering en gemeentelijke betrokkenheid gegarandeerd blijft en lokale besturen beschikken over een correct zeggenschap in de DNB en werkmaatschappij.**
- **Het tarief per DNB behouden blijft en regionale accenten mogelijk zijn.**
- **Schaal- en synergievoordelen worden gerealiseerd.**
- **Lokale kwalitatieve en kwantitatieve tewerkstelling het uitgangspunt is.**

In een volgende stap worden de overige leidinggebonden nutssectoren mee geïntegreerd in deze structuur, met het oog op maximaliseren van de schaal- en synergievoordelen en een verdere afbouw van structuren en mandaten.

3.2. Voorstel FIC's en overlegstructuren

De 'gemengde' FIC's, die één op één een relatie hebben met de DNB's en de lokale besturen en die de aandelen in Publi-T en Publigas aanhouden, worden ingekanteld in de DNB's. Het is opportuun dat ook binnen de 'zuivere' sector het aandeelhouderschap Publi-T en Publigas enkel door gemeentelijke structuren wordt aangehouden en met andere woorden dat de aandelen die worden aangehouden door de VEH en de financieringsvehikels van de 'zuivere' sector eveneens worden ingekanteld in de DNB's. Dit alles kan gerealiseerd worden door de aandelen met betrekking tot groene stroomprojecten over te hevelen naar PMV, en door PMV te laten beheren binnen de infrastructuurfondsen. Dit laatste past binnen de strategie van PMV op basis waarvan ook het VEB werd ingekanteld in PMV.

Publi-T en Publigas worden samengesmolten. Dit levert beperkte synergievoordelen op en verbetert de aansturing. Hierbij wordt er over gewaakt dat gemeenten niet benadeeld worden, de verhoudingen van de participaties in gas en elektriciteit zijn namelijk niet hetzelfde. Bij deze samensmelting blijven aparte rekeningsectoren elektriciteit en gas, die met de huidige verdeelsleutels rekening houden, behouden.

Aangezien de rol van Intermixt federaal uitgehouden is, aangezien het niet wenselijk – en zelfs overbodig is – om bij een fusie van Publi-T en Publigas op federaal niveau parallel een federaal kenniscentrum te behouden, is er geen enkele bestaansreden meer voor Intermixt federaal.

De fusie van Publi-T en Publigas is aldus de enige federale structuur die overeind blijft.

De strategische aansturing op Vlaams niveau van de belangen in Publi-T en Publigas, respectievelijk Elia en Fluxys, gebeurt binnen Fluvius.

De Europese belangenbehartiging die thans via Inter-Regies verloopt, en betrekking heeft op zeer technische aangelegenheden met betrekking tot het distributienetbeheer, wordt ondergebracht in Fluvius en bestaande federale structuren zoals Atrias.

Voorstel

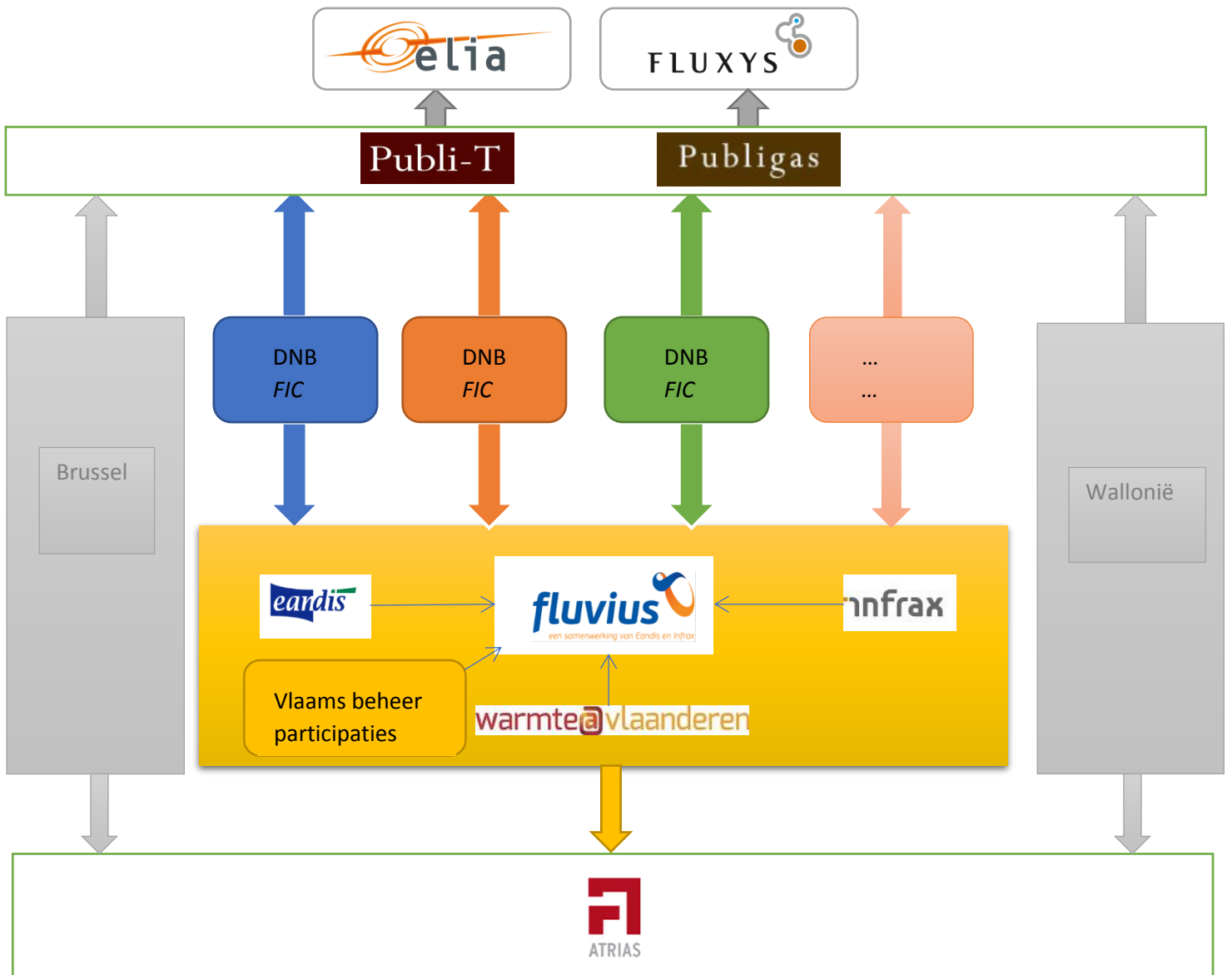
- **Het aandeelhouderschap Publi-T en Publigas wordt ingekanteld in de DNB's, waardoor er ook voor de zuivere sector een één op één relatie bestaat met de lokale besturen.**
- **Het aandeelhouderschap in groenestroomprojecten wordt ingebracht en beheerd door PMV.**

- **Publi-T en Publigas worden gefuseerd, waarbij aparte rekeningsectoren worden behouden voor elektriciteit en gas.**
- **De activiteiten van Inter-Regies, zijnde Europese belangenbehartiging, worden ondergebracht in bestaande structuur, zijnde op Vlaams niveau Fluvius en op federaal niveau Atrias.**
- **Het Vlaams gemeentelijk overleg tussen de beleidsverantwoordelijke met betrekking tot de participaties in Publi-T en Publigas vindt plaats binnen Fluvius**

4. Samenvatting rationalisering en optimalisering structuren

- afschaffing Intermixt federaal, VGBI en VGRI;
- afschaffing Inter-Regies;
- fusie Publi-T en Publigas;
- fusie werkmaatschappijen Eandis en Infrax, en incorporatie Warmte@vlaanderen;
- inkanteling van de FIC's in de DNB's, waarbij de groene stroomprojecten worden ingebracht in PMV;
- Vlaams gemeentelijk overleg met betrekking tot de participaties in Publi-T en Publigas binnen Fluvius.

Schematische weergave voorstel

Bijlage 1 – Aandeelhouders Publigas

PUBLIGAS cvba PUBLIGAZ scrI		
Aandeelhouder	Verdeling kapitaal	%
Actionnaire	Répartition capital	%
<u>Vlaams Gewest - Aandelen A</u>		
VEH	4.916	14,31%
FINGEM	1.052	3,06%
IKA	3.125	9,10%
FINILEK	2.316	6,74%
FINIWO	2.398	6,98%
FIGGA	2.402	6,99%
FINEA	2.264	6,59%
IBG	423	1,23%
Aantal aandelen A	18.896	55,00%
<u>Région Wallone - Parts B</u>		
SOCOFE	6.278	18,27%
IPFH	1.776	5,17%
SEDIFIN	517	1,50%
SOFILUX	43	0,13%
IDEFIN	195	0,57%
FINIMO	102	0,30%
NETHYS	1.395	4,06%
Total Parts B	10.306	30,00%
<u>Région bruxelloise - Parts C / Brussels Gewest - Aandelen C</u>		
INTERFIN	5.154	15,00%
Total Parts C / Aantal aandelen C	5.154	15,00%
TOTAL-TOTAAL		
Parts-aandelen A+B+C	34.356	100,00%

Bijlage 2 – Aandeelhouders Publi-T

	Publi-T	Aandelen	%
	Vlaams Gewest - Aandelen B		
	Aandelen B1	611.798	40,00%
1	FINEA	61.996	4,05%
2	FINGEM	65.666	4,29%
3	IKA	95.645	6,25%
4	FINIWO	132.963	8,69%
5	FIGGA	127.865	8,36%
6	FINILEK	111.145	7,27%
7	IBE	16.518	1,08%
	Aandelen B2	305.903	20,00%
8	VEH	61.906	4,05%
9	INFRAX LIMBURG	142.794	9,34%
10	IVEG	19.692	1,29%
11	ETIZ	4.201	0,27%
12	VORSELAAR	813	0,05%
13	INFRAX WEST	43.015	2,81%
14	MERKSPLAS	1.429	0,09%
15	PBE	29.509	1,93%
16	ESSEN	2.544	0,17%
	TOTAAL B	917.701	60,00%
	Brussels Gewest - Aandelen C	152.949	10,00%
17	INTERFIN	152.949	10,00%
	TOTAAL C	152.949	10,00%
	Waals Gewest - Aandelen D		
	Aandelen D1	254.913	16,67%
18	SOCOFE	254.913	16,67%
	Aandelen D2	203.931	13,33%
19	AIESH	1.728	0,11%
20	AIEG	2.040	0,13%
21	NETHYS	53.226	3,48%
22	IDEFIN	23.935	1,56%
23	IPFH	64.242	4,20%
24	IFIGA	1.975	0,13%
25	FINIMO	7.048	0,46%
26	SOFILUX	15.703	1,03%
27	SEDIFIN	21.412	1,40%
28	IEG	5.915	0,39%
29	FINEST-FINOST	5.563	0,36%
30	WAVRE	1.144	0,07%
	TOTAAL D	458.844	30,00%
	TOTAAL	1.529.494	100%